Cena 20 hal.

Adres wydawnictwa Kraków Stradom 13. Nr. telefonu 279. Konto czek. P. K. O. Nr. 174455. — Listy i rękopisy należy przesyłać pod adresem redakcyi w Prywozie koło Mor. Ostrawy. — Adres Administracyi dla Krakowa: Stradom 13. — Nakł. Gal. Spółki Wydawniczej w Krakowie.

Nowy Dziennik

Wychodzi codziennie, także w poniedziałki.

Cena 20 hal.

Prenumerata w Austro-Węgrzech, Królestwie Polskiem i Niemczech: Miesięcznie 4 K 80 h, kwartalnie 14 K 40 h. — Cena ogłoszeń 10 hal. za 1 mm łamu. — Prenumeratę, ogłoszenia i przesyłki pieniężne przyjmuje Administracya w Prywozie koło Mor. Ostrawy. Tel. 211.

Rok I. | Sobota, 26. października 1918. | Nr. 107

Ludy austryackie a Żydzi.

Jeszcze niejasną jest kwestya wzajemnego stosunku rozmaitych ludów monarchii naddunajskiej, gdyż każdy z nich forsuje różnorodne kierunki. Tylko dwa fakty są stwierdzone: 1. powstanie odrębnych państw narodowo-terytoryalnych, dla których koniecznością jest federacya i ochrona prawna narodowych mniejszości, bo w przeciwnym razie środkowa i wschodnia Europa przemienią się w istny Babilon. 2. Granicą dla owej federacyi nie może być Litawa, gdyż ani Niemcy, ani Czesi ani Ukraińcy, ani też Rumuni czy też Serbo-Kroaci nie zrezygnowali z myśli zjednoczenia się z ich braćmi w królestwie węgierskiem na rzecz państwowej idei węgierskiej, zwłaszcza wobec proklamowania unii personalnej, która to proklamacya oznacza jawne naruszenie prawa przez włodarzy madyarskich. Bez federacyi i bez prawnej ochrony narodowych mniejszości grozi na przyszłość wojna wszystkich przeciw wszystkim, jak np. w Rosyi, grozi trwałe zagrożenie pokoju światowego, nastaną bowiem warunki nieznośne i uniemożliwiające byt narodów monarchii naddunajskiej.

Najsmutniejsze będzie położenie Żydów, jeśli nie zerwą ostatecznie z illuzoryczną marą asymilacyjną i jeśli nie podejmą rozsądnej demokratycznej i socyalnej polityki żydowskiej wiodącej do uznania praw narodu żydowskiego. Zarysy takiej polityki naszkicowane przed przeszło dziesiątkiem lat w t. zw. programie krakowskim. Dziś program ten wymaga rewizyi w niektórych punktach. Jest też rzeczą komisyi programowej, wybranej na ostatniej konferencyi syońskiej we Wiedniu zjednoczyć się w zasadzie programu zastosowanego do nowego ukształtowania się stosunków. Ostatnie jednakowoż słowo wypowie w tej materyi Narodowe Zgromadzenie Żydowskie, względnie Rada Narodowa powstała — jak u wszystkich innych ludów — z powszechnych wyborów.

Główną trudność stanowi jednak ta okoliczność, iż Żydzi, rozproszeni wśród wszystkich narodów monarchii, są narodem aterytoryalnym, który jak wszystkie inne mniejszości narodowe bezwzględnie domagać się musi personalnej autonomii narodowej, jako uzupełnienia autonomii terytoryalnej.

Grozi jednakowoż poważne niebezpieczeństwo, iż asymilatorzy żydowscy zawikłają kwestyę rozwiązania problemu narodowościowego, gdyż wskutek ich polityki Żydzi gotowi są stać objektem sporu nie tylko w łonie poszczególnych państw narodowych, ale też między niemieckim, między państwem austro-niemieckiem i czesko-słowackiem, polskiem i ukraińskiem, rumuńskiem, południowo-słowiańskiem a madyarskiem. Już pojawiły się pierwsze jaskółki zapowiadające i ostrzegające przed takiem ułożeniem się stosunków. W poszczególnych miejscach padło już pod adresem Żydów hasło: »Do Palestyny!«

W międzyczasie okazało się na wszystkich zgromadzeniach manifestacyjnych we Wiedniu, Galicyi i Bukowiny, iż Żydzi są zdecydowani reklamować dla siebie bezwzględnie prawa narodowe w miejscach swego zamieszkania, przyczem w niczem nie uszczuplają swego nieprzedawnionego postulatu o narodową siedzibę w Palestynie.

Zdaje się, iż postulaty te uwzględnia pewna część chrześcijańsko-społecznych i Niemców narodowych, jako też przeważna część narodowo-czeskich socyalistów. Poseł Ernest Breiter, przywódca polskiej demokracyi radykalnej i poseł ukraiński dr. Eug. Lewickij niejednokrotnie już wypowiedzieli się za uznaniem narodowo żydowskich postulatów. To samo odnosi się do posłów rumuńskiego Grigorivici (Bukowina) i dra Aleksandra Vaydy, przywódcy Rumunów siedmiogrodzkich.

Jakie rozmiary przybiera realizacya tych postulatów, zależy w pierwszym rzędzie od siły narodowo-żydo[illegible] zacyi, jakoteż od naszej propagandy wśród innych narodów podkreślającej, iż do rozwiązanie problemu narodowościowego koniecznem jest pełne uznanie żydowskich postulatów narodowych.

[illegible]

Lammasch tworzy nowy gabinet.

Prof. Lammasch otrzymał misyę utworzenia gabinetu.

Konferencye z Kołem Polskiem.

Wiedeń, 25. października.

Dzisiaj o godz. 6-tej wieczorem zjawili się w Kole polskiem prof. Lammasch, następnie niemiecko-narodowy poseł Stölzel i prof. dr. Redlich, celem odbycia z prezydyum Koła polskiego konferencyi. Prof. Lammasch oświadczył, że otrzymał misyę utworzenia nowego gabinetu, do którego na miejsce dotychczasowego ministra sprawiedliwości Schauera ma wejść poseł Stölzel a na miejsce ministra skarbu Wimmera prof. Redlich. Możliwem jest także, że na miejsce Dra. Mataji wejdzie ksiądz Seybel. W ministeryum, które ma być likwidacyjnem, mają pozostać obaj polscy ministrowie Madejski i Galecki.

Dymisya Hussarka.

Rokowania prof. Lammascha z posłami.

Wiedeń, 25 października. Tel. wł. Jak słychać w kołach parlamentarnych wręczył już Hussarek swoją dymisyę. Następcą jego ma zostać profesor Henryk Lammasch. Tenże zjawił się dzisiaj w Izbie posłów, gdzie odbył konferencye z wielu posłami z wszystkich stronnictw. Zapytany o swoją misyę, oświadczył, że jeszcze nie zapadło żadne rozstrzygnięcie i że od wieczornych rokowań zależy, czy przyjmie urząd. Rozstrzygnięcie — powiedział — nastąpi wnet może dziś wieczór, a może w ciągu jutrzejszego dnia.

Gabinet likwidacyjny.

Wiedeń, 25. paźdz. Tel. wł. Prof. Lammasch odbył dziś konferencyę z prezydentem parlamentu dr. Grossem. W rozmowie z wieloma posłami oświadczył dr. Lammasch, iż otrzymał misyę wysondowania opinii stronnictw parlamentarnych, czy i na zasadzie jakich przesłanek możliwym jest gabinet likwidacyjny, któryby miał przekazać administracyę nowoutworzonym, względnie tworzącym się dopiero rządom narodowym.

Clemenceau nie chce zawieszenia broni.

Berlin, 25. paźdz. B. K. »Journal de Bruxelles« donosi z granicy szwajcarskiej: **Przy przyjęciu socyalistycznej frakcyi poselskiej oświadczył Clemenceau, że sprzeciwia się rokowaniom w sprawie zawieszenia broni i pokoju.**

Anglia gotowa do natychmiastowych rokowań.

Rotterdam, 25. października. Tel. wł. Odpowiedź prezydenta Wilsona, wystosowana do Niemiec, wywołała w kołach politycznych Londynu wrażenie, iż wojna ma się ku końcowi i że pokój powinien być w ciągu kilku tygodni zawarty. W kołach amerykańskich utrzymują, że Anglia oświadczyła już wobec zastępcy amerykańskiego swoją zasadniczą gotowość do natychmiastowych rokowań w sprawie sprawiedliwego pokoju, z tem jednak zastrzeżeniem, iż jeszcze nie jest w posiadaniu jawnych sformułowań ze strony dominiów.

Niemcy austryaccy do Wilsona.

Wiedeń, 25. paźdz. Tel. wł. Pełny wydział niemieckiej rady narodowej obradował dzisiaj w dalszym ciągu. Na porządku dziennym stała nota niemiecko austryackiej rady narodowej, która ma być wysłana do prezydenta Wilsona i nota, zawierająca notyfikacyę do rządu austryackiego i rządów innych państw narodowych.

Wilson w wersalskiej radzie wojennej.

Rotterdam, 25. październik. Tel. wł. „Morning Post" donosi: Prezydent Wilson obecnie wstąpi jako członek do wersalskiej rady wojennej, w głosowaniu której bierze udział w drodze telegraficznej.

Konserwatyści niemieccy odrzucają warunki Wilsona.

Berlin, 25. paźdz. BK. Niemiecka konserwatywna partya parlamentu niemieckiego wręczyła wczoraj kanclerzowi następującą uchwałę:

Nowa nota Wilsona żąda bezwarunkowej kapitulacyi, usunięcia cesarza, oddalenia naszych wodzów armii i zupełnego poddania się narzuconemu pokojowi gwałtu. Przyjęcie tych warunków zbezcześciłoby nasz naród przez kilka pokoleń i skazałoby lud nie niewolę gospodarczą. Honor narodu niemieckiego wymaga, żeby rząd warunki takie, które bezpieczeństwu państwa zagrażają i cały naród niemiecki do ostatecznej walki wyzywają — odrzucił!

Przed odrębnym pokojem Turcyi

Budapeszt, 25. października. Tel. wł.: Jak utrzymują w kołach bliskich ministeryum dla spraw zagranicznych nie nadchodzą z Turcyi już od dłuższego czasu oficyalne wiadomości. Przypuszczają więc, iż wkrótce dowiemy się o zawarciu przez Turcyę odrębnego pokoju z koalicyą.

Przeciw Hohenzollernom.

Berlin, 25. października. BK. Sejm Rzeszy uchwalił dzisiaj po żywej dyskusyi regulaminowej przeciw głosom konserwatystów i niezawisłych socyalistów odstąpić przy trzeciem czytaniu przedłożeń konstytucyjnych od omawiania ostatniej noty Wilsona. Następnie rozpoczęto obrady nad przedłożeniem w sprawie zmiany konstytucyi w tym kierunku, że posłowie na sejm Rzeszy mogą być mianowani sekretarzami stanu.

Poseł Korfanty oświadcza, że do **Polski należą polskie obszary Śląska, Poznańskiego, Prus zachodnich i wschodnich.** — Poseł Schlz (partya państwowa) oświadcza, że wszyscy Niemcy w marchii wschodniej podnoszą płomienny protest przeciw ustąpieniu choćby kawałka ziemi.

Poseł Cohn (niezawisły socyalista) zarzuca władcom wojskowym, że chcą z siebie zrzucić odpowiedzialność za przegraną wojnę i odczytuje telegram Hindenburga do podwładnych komend, według którego armia i flota sprzeciwia się Wilsonowym warunkom zawieszenia broni, — gwałtownie atakuje panującego i oświadcza, że nietylko obecny panujący, ale i cała dynastya musi ustąpić. (Żywe okrzyki i niepokój z prawicy.) Obecnie nie rozchodzi się tylko o dynastyę i militaryzm, lecz o cały lud niemiecki, o ludzkość i kulturę.

Mowę posła Cohna oklaskują z trybuny przeciw czemu prawica burzliwie protestuje. Prezydent grozi opróżnieniem trybun. Projekt ustawy uchwalono w trzeciem czytaniu i następnie także projekt ustawy, w myśl którego ustawodawstwo dla Alzacyi-Lotaryngii zmienia się o tyle, że posłowie mogą być mianowani sekretarzami stanu dla Alzacyi-Lotaryngii bez straty mandatu.

Na tem posiedzenie odroczono do jutra.

Wspólne ministerstwo spraw zagranicznych dla Austro-Węgier.

Budapeszt, 25. października. Tel. wł. Minister spraw zagranicznych hr. J. Andrassy oświadczył na wielostronne zapytania, że pomimo oddzielenia się Węgier od Austryi, dopóki ustawa z roku 1867 nie jest zmieniona można mówić tylko o jednym wspólnym ministrze dla spraw zagranicznych. Zamianowanie osobnego austryackiego a osobnego węgierskiego ministra spraw zagranicznych byłoby niedorzecznością. Sprawa ukształtowania się przyszłego zastępstwa zagranicznego musi być załatwioną dopiero w drodze ustawodawczej.

Zaprzysiężenie hr. Andrassy'ego.

Wiedeń. 25. października. B. K. Cesarz zaprzysiągł dzisiaj o godz. 4-tej popołudniu nowo mianowanego ministra c. i k. domu i spraw zagranicznych, hr. Juliusza Andrassyego.

Hr. Andrassy przygotowuje odpowiedź.

Budapeszt, 25. października. — Tel. wł. — Hrabia Andrassy udaje się dzisiaj do Wiednia, i ułoży jutro ostateczną odpowiedź Austro-Węgier do Wilsona. Nota najprawdopodobniej już w niedzielę odejdzie do Wilsona.

Węgry chcą pokoju odrębnego z koalicyą.

Budapeszt, 25. października. — Tel. wł. — Kierownictwo partyi socyalno-demokratycznej i partya Karolyiego postanowiły wezwać rząd do natychmiastowego rozpoczęcia odrębnych rokowań pokojowych z koalicyą.

Uchwały Niemców austr.

Wiedeń, 25. października. BK. Komisya wykonawcza niemieckiego austr. — Zgromadzenia Narodowego ustaliła na dzisiejszych posiedzeniach ostateczny tekst noty do prezydenta Stanów Zjednoczonych w kwestyi zawieszenia broni i pokoju. Oddział dla wewnętrznych kwestyi administracyjnych zawiadomił o utworzeniu niemiecko-czeskiego zgromadzenia krajowego i niemiecko-czeskiej komisyi krajowej i przedłożył projekt aktu konstytucyjnego, który zasadniczo zatwierdzono.

Na posiedzeniu popołudniowem powzięto następującą uchwałę: Zważywszy, że dotychczasowy skład sejmów i wydziałów krajowych nie odpowiada niemiecko-austryackiemu ludowi, zważywszy następnie, że kraje potrzebują w obecnem przesileniu państwowem prowizorycznej reprezentacyi, uchwala komisya wykonawcza przedłożyć zgromadzeniu narodowemu następujący wniosek:

Aż do ostatecznego ustalenia niemiecko-austryackiej organizacyi administracyjnej będą powołane do reprezentowania kraju prowizoryczne zgromadzenia krajowe i wydziały krajowe. Niemieckie partye polityczne każdego kraju mają się porozumieć w jaki sposób mają się ustalić prowizoryczne zgromadzenia krajowe w jaki sposób w krajach, w których niema wydziałów krajowych, należy je utworzyć, a w krajach, w których nie wszystkie partye są reprezentowane w wydziale krajowym, w jaki sposób mają nastąpić powołania do wydziałów krajowych. Przed ukonstytuowaniem prowizorycznych zgromadzeń krajowych i wydziałów krajowych należy zawiadomić komisyę wykonawczą.

Następnie ustanowiono radę przyboczną z poleceniem przedkładania propozycyi w sprawie użycia sił roboczych przy przejściu z przemysłu wojennego do pokojowego. W tej radzie przybocznej mają być reprezentowani równomiernie przedsiębiorcy i robotnicy.

Narady socyalistów niemieckich z czeskimi.

Wiedeń, 25. października. Tel. wł. — Dziś rozpoczęły się niewiążące obrady pomiędzy niemieckimi i czeskimi socyalistami. Sprawa niemiecko-czeska nie odgrywa przy tych obradach ważnej roli, wskutek czego osiągnięto zbliżenie między niemiecko-czeskimi i czeskimi posłami.

Zniesienie cenzury.

Tel. wł. »Nowego Dziennika«.

Wiedeń, 25. października. W kołach parlamentarnych twierdzą, że plenum wydziału niemiecko-austryackiej rady narodowej u hwali w najbliższym czasie zniesienie cenzury w niemieckiej Austryi.

Budapesztenskie dzienniki bez cenzury.

Budapeszt, 25. października. Tel. wł. Na podstawie oświadczenia bud-peszteńskiego związku dziennikarzy, złożonego na posiedzeniu podstawie oświadczenia budapeszteńskiego sejmu i żądającego zniesienia cenzury, dzisiejsze dzienniki ukazały się bez cenzury.

Włosi żądają przyłączenia do Włoch.

Wiedeń, 25. października. BK. Na dzisiejszym posiedzeniu Izby poselskiej obradowano nad nagłymi zapytaniami posłów włoskich.

Poseł dr. Grandi uderza gwałtownie na komisyę dla spraw zasiłków i powrótu uchodźców i internowanych do stron ojczystych, uskarżając się na sposób załatwiania tych spraw ze szkodą i krzywdą dla ludności włoskiej.

Poseł dr. Conci oświadcza w imieniu wczoraj ukonstytuowanej włoskiej Rady Narodowej, że Włosi nie uważają się więcej przynależnych do państwa austro-węgierskiego w myśl zasad Wilsona, przyjętych przez mocarstwa centralne. Dlatego też nie mogą włoscy posłowie obradować z rządem lub z narodami austryackimi nad przeobrażeniem państwa a oprócz tego zastrzegają się przeciwko wydzieleniu Tryestu z obszarów, zamieszkałych przez Włochów.

W sprawie tej przemawiali jeszcze włoscy posłowie dr. Gentili, Gasser, Pittoni i Bugatto, domagając się zastosowania prawa samostanowienia narodów o sobie i w obec ludności włoskiej.

Oprócz nich przemawiał jeszcze hr. Barbo, domagając się praw autonomicznych dla kolonistów niemieckich w Krainie.

Nakoniec omawiał poseł dr. Hellinger sprawę żywnościową, domagając się przyłączenia granicznych niemieckich okręgów na Węgrzech do niemieckiego państwa austryackiego.

Na tym porządek dzienny wyczerpano. Następne posiedzenie odbędzie się we wtorek.

Dmowski i Paderewski u Wilsona.

Zurych, 25. paźdz. Tel. wł. Według „Journal de Genève" odbył prezydent polskiego komitetu narodowego w Paryżu Roman Dmowski i prezydent polskiego komitetu w Ameryce Ignacy Paderewski w obecności wszystkich dygnitarzy amerykańskich dłuższą konferencyę z Wilsonem, która ma na celu sprecyzowanie stanowiska Stanów Zjednoczonych wobec samodzielnej Polski.

Związek parlamentarnych posłów polskich.

Wiedeń, 25. października.

Na dzisiejszem posiedzeniu parlamentarnej komisyi Koła polskiego złożył prezes dr. Tertil sprawozdanie z narad odbytych w Warszawie w czasie od 16. do 23. października, z radą regencyjną, rządem polskim i partyami.

Wiceprezes Kędzior, jako przewodniczący subkomisyi parlamentarnej komisyi, postawił wniosek o zwołanie pełnego zgromadzenia wszystkich polskich posłów parlamentarnych. Prezes Dr. Tertil zawiadomił, że otrzymał od posła Witosa pismo, w którem poseł Witos prosi imieniem Polskiej Partyi Ludowej o odwołanie dzisiejszego pełnego zgromadzenia Koła polskiego i oprócz tego wraz z posłem hr. Skarbkiem i Daszyńskim zaprasza wszystkich członków Koła polskiego na ogólne zgromadzenie wszystkich polskich posłów parlamentarnych, które ma się odbyć w poniedziałek, 28. bm. w Krakowie. Po dyskusyi, w której wszystkie partye oświadczyły się za utworzeniem związku, obejmującego wszystkie parlamentarne grupy polskie, uchwalono odwołać dzisiejsze posiedzenie i wziąć udział w wyżej wymienionem ogólnem zgromadzeniu i równocześnie w utworzeniu związku partyi polskich.

Wydalenie wszystkich uchodźców z Wiednia?

Wiedeń, 25. października. — Dzisiejsza »Wiener Mittagszeitung« donosi z kół poinformowanych, iż znowu miał się wyłonić projekt wydalenia z Wiednia wszystkich uchodźców przybyłych tam w r. 1914. Uchodźcy bez różnicy na stan majątkowy; dochód i obecne zatrudnienie będą wezwani do opuszczenia Wiednia w przeciągu 30 dni od ukazania się odnośnego rozporządzenia. Rozporządzenie to uzasadnione ma ponoś być panującymi obecnie we Wiedniu stosunkami żywnościowymi i mieszkaniowymi. Wasz korespondent dowiaduje się jednak, iż wiadomość ta w tej osnowie w jakiej została podana, nie odpowiada prawdzie. Uchodźcy bowiem zaopatrują się żywnością przysyłaną z Galicyi, wielu ma stałe posady, a inni znowu oddają niezbędne usługi.

Bez muzyki.

Budapeszt, 25. października. Tel. wł. Podczas rozegrania monarchii w stolicy węgierskiej zwyczajem było, iż podczas wymarszu straży pałacowej w czasie południa odgrywano: „Boże, wspieraj". Obecnie jednakowoż pod wrażeniem najświeższych wydarzeń postanowiła kola wojskowe, by straż na przyszłość wyruszała bez muzyki.

Gabinet ukraiński.

Kiew, 24. października. — B. K. — Po dłuższych pertraktacyach utworzono nowy gabinet w następującym składzie:

Prezydent ministrów Łysogub, wojna Rogosa, skarb Bohekeczky, aprowizacya Gerbel, sprawy zewn. Toroszenko, komunikacya Butenko, higiena Łubiński.

Nowo wstępują do gabinetu: dla spraw wewnętrznych Reinpott, za ministeryum pracy Sławiński, za oświatę Modocki, sprawiedliwość własłow, rolnictwo Czernysz albo Leondowicki, handel i przemysł Meritik, kontrolor państwowy jeszcze nie jest wyznaczony.

Uchwały ukraińskiej Rady Narodowej.

Wiedeń, 25. października. — Tel. wł. — Dzisiaj ukonstytuowała się ukraińska Rada Narodowa i wybrała ze swego łona wydział wykonawczy złożony z 9 członków, który ogłosił się w permanencyi. Wydział wykonawczy uchwalił: Ukraińska Rada Narodowa obejmuje zarząd nad wszystkiemi pod względem językowym ukraińskiemi terytoryami. Rozpocznie ona rokowania z innemi Radami Narodowemi w sprawie uregulowania wspólnych spraw, jako też w sprawie zawieszenia broni. Ostateczne decyzye powoźmie ukraińskie Zgromadzenie Narodowe Państwu ukraińskiemu, jakoteż innym Radom Narodowym należy notyfikować ukonstytuowanie się ukraińskiej Rady Narodowej.

Manifestacya żydowska we Lwowie.

Lwów, 25. października. — Tel. wł. — Jutrzejszy dzień będzie dniem manifestacyjnym żydowskiej ludności miasta Lwowa. Na kilku masowych zgromadzeniach, które się odbędą równocześnie w kilku salach w różnych punktach miasta zamanifestuje lud żydowski we Lwowie swe dążenia i postulaty, swe prawo do prastarej ojczyzny Palestyny swe prawo do życia i narodowego rozwoju w dyasporze. Jak z poczynionych przygotowań wynika, należy się spodziewać, że manifestacya ta wypadnie godnie, jak przystoi na centrum żydowskie, liczące 70.000 ludności żydowskiej. Odznaki żydowskie sprzedaje młodzież żydowska już od dzisiaj.

Podział ministerstwa spraw zewnętrznych.

Budapeszt, 25. października. Tel. wł. Dzienniki donoszą o rozpoczętych już przygotowaniach do podziału ministerstwa spraw zagranicznych. Hr. Andrassemu przydani będą ks. Windischgraetz jako szef sekcyjny i bar. Sereny. Dr. Gustaw Gratz ma zostać ministrem krajowym dla spraw węgierskich.

Ofenzywa włoska.

Wiedeń, 25. października. Urzędowo donoszą:

WŁOSKA WIDOWNIA BOJU:

Propozycya pokojowa mocarstw centralnych nie przeszkodziła naszym nieprzyjaciołom na południowym zachodzie pomnożenia noszym i ich armiom nowych krwawych ofiar.

Gwałtowny ogień artyleryjski rozpoczął przedwczoraj atak między wąwozem Assa i Adryatykiem. Atak wybuchnął wczoraj rano na weneckim froncie górskim i w obszarze na południe od Montello. Ze zwykłą dzielnością, obowiązkowością i karnością wojska nasze szturm odparły.

Na płaskowyżu Siedmiu Gmin mięszcami zaciętych walk były obszary na południowy zachód od Assiago, Monte Sisemol i obszar Monte di val bella. Nieprzyjacielowi udało się wtargnąć miejscami w nasze rowy, wszędzie jednak został odparty i w nocy musiał także opróżnić najdłużej utrzymywany Monte Sisemol. Szekierzy z pułków piechoty Nr. 82 i 131 i pułki honwedów nr. 9 i 30 miały główny udział w sukcesie.

Do większej jeszcze czynności bojowej spotęgowała się walka w obszarze górskim na wschód od Brenty. Także tutaj nieprzyjaciel potrafił odnieść przejściowo sukcesy lokalne. Nieprzyjaciel usadowił się na Caprile, Assolone, Monte Pertica i Solarolo w naszych najprzedniejszych rowach na krótki czas, musiał jednak bardzo prędko ustąpić przed kontratakami poprowadzonymi ze starą dzielnością przez naszych wojowników. Pięciokrotnie rzucali się Włosi bez skutku na Spinuzzie. Pułk piechoty nr. 9 (Stryj), który odzyskał Assolone w brawurowem kontrnatarciu, pułki nr. 73 (Cheb), 99 (Znaim), młody południowo-węgierski pułk nr. 129, który bronił Spinuzzi, pułki strzelców nr. 14 i 24 okryły się tutaj sławą. Nasza dzielna artylerya okazała się na zachód i wschód od Brenty jak zawsze wierną pomocnicą piechoty we walkach.

Natarcie angielskiej dywizyi na wyspie na Piawie, Papadopoli, potrafiły odeprzeć cośkolwiek północne skrzydło naszych forpoczt. Południową część wyspy utrzymaliśmy w zupełności.

BAŁKAŃSKA WIDOWNIA BOJU:

Na północy Albanii dalsze walki z bandami i straży tylnych. W Sandżaku nowobazarskim nadeszły oddziały koalicyi wzmocnione przez napływ band koło Nowa Varesz. Na południe od Kragujewcu, z obu stron Morawy, i na Złotej Planinie austro-węgierskie i niemieckie wojska odparły pomyślnie nacierające bataliony nieprzyjacielskie.

Szef sztabu generalnego.

Berlin, 25. października. Biuro Wolffa donosi z wielkiej kwatery głównej:

ZACHODNIA WIDOWNIA BOJU:

Front armii król. Rupprechta:

We Flandryi toczą się dalej walki nad zagłębieniem Lys. Nieprzyjaciel, który wtargnął w południową część Deinze, został w kontrnatarciu znowu wyparty. Na południowy zachód od Deinze wycofaliśmy części przyczółka mostowego wysuniętego przez Francuzów poza Lys. Na wschód od Vive-Sinteleci odparliśmy silniejszy atak między Lys i Skaldą, a nad Skaldą trzy natarcia przeciwnika.

Niszczenie miejscowości w dolinie Skaldy przez przeciwnika postępuje dalej. Także środek Tournay leżał w angielskim ogniu. Emigracya ludności z tych obszarów na wschód wzmaga się.

Na wschód od Solesmes i Le Cateau kontynuowali Anglicy swoje ataki i rozszerzyli je na północ aż do Skaldy. Na południe od Skaldy rozbiły się przed naszemi liniami na wzgórzach potoku Ecaillon. — Ataki skierowane na Le Quesnoy dotarły do okolicy na północny zachód i na zachód od Le Quesnoy. Próby nieprzyjaciela przedarcia się na zachód od Le Quesnoy w kierunku północnym rozbiły się wskutek uderzenia wojsk naszych z Sepmeris i Villers Pol. Nieprzyjaciel szturmujący na szerokim froncie las w Morval, zdołał usadowić się we Fontaine au Bois. Zresztą został powstrzymany na zachód od gościńca Landrecies po gwałtownych walkach. Wczorajsze walki przyniosły nieprzyjacielowi w całości zysk na terenie 800 do 1000 metrów w głąb. Większych sukcesów nie miał także wczoraj, mimo nadzwyczajnego użycia sił.

Front armii niem. następcy tronu:

Nad Oisą, między Oisą i Serre i na zachód od Aisny, chwilowa walka artyleryjska. Nad Oisą i Serre zostały odparte silniejsze ataki francuskie. Gdzie nieprzyjaciel wtargnął w nasze linie, wyparliśmy go w kontrnatarciu. W odcinkach z obu stron Vouziers zmniejszyła się czynność bojowa.

Wzgórze na wschód od Chestres zostało utrzymane przez bawarska i wirtembergską załogę, mimo ponownych ataków nieprzyjacielskich.

Front armii Gallwitza.

Na obu brzegach Mozy zostały odparte częściowe ataki amerykańskie.

POŁ.-WSCH. WID. BOJU:

Nieprzyjacielskie ataki z obu stron Morawy. Na zachód od tej rzeki odparły nas cośkolwiek w górach na południe od Kragujewacu. Na wschód od tej dzeki zostały odparte w okolicy Paracin.

Giełda.

Budapeszt, 25. października. — B. K. — Nastrój dość przyjazny. Korzystne widoki załatwienia przesilenia gabinetowego dały pochop do większego udziału klienteli bankowej. Kursy większe podniosły się przeciętnie do 30 koron. Żelazne, węglowe i kolei elektrycznej osiągnęły zwyżki 50 do 60 koron. Jeszcze silniejsze były szranki. Wiel ki popyt na wartości pokojowe, jak cegły, cementu, maszyn i chemiczne, które notowano o 50 do 60 koron zwyż. młyny parowe i okrętowe do 100 kor. Na końcu daly się zauważyć realizacye zyskowe, dlatego kursy nieco spadły. Ożywiony ruch utrzymał się do końca.

Berlin, 25. listopada. — B. K. — Naogół utrzymał się nastrój spokojny. Kursy po pewnych szrankach nietylko utrzymały wczorajszy stan, ale jeszcze osiągnęły dalsze polepszenie. Szczególnie górnośląskie góralcze, z tych huty Bismarcka przedewszystkiem, dalej wszystkie papiery koncernu anilinowego i niektóre amunicyjne. Słabiej się utrzymały papiery zależne od rynku wiedeńskiego, dalej okrętowe i metalowe rodzaje. Interes nie przybrał większych rozmiarów. Na rynku rent stały ojc... pożyczki dobrze, austryackie i węgierskie sł...

Protest posła dra Stranchera.

Z Wiednia telegrafują nam: Jak się dowiadujemy, wystosował poseł dr. B. Straucher protest, do prezydenta ministrów i do dyrektora kancelaryi gabinetowej, w którym między innymi mówi: Zakładam energiczny i uroczysty protest przeciw opublikowanemu w niektórych pismach wiedeńskich oświadczeniu, które dr. Loewenstein złożył na posłuchaniu u cesarza w imieniu ogółu Żydów galicyjskich. Poseł dr. Loewenstein, gwałtem narzucony w swoim czasie przeważającej większości Żydów galicyjskich, jest wprawdzie posłem polskim, lecz stanowczo nie jest zastępcą żydostwa, nie jest posłem żydowskiego narodu. Jest on członkiem Koła polskiego, a więc organizacyi narodowo obcej. Dlatego też nie jest poseł dr. Loewenstein uprawniony do przemawiania ani w imieniu ogółu żydostwa galicyjskiego, ani też wogóle w imieniu Żydów. Żydostwo austryackie jest w swej przeważającej większości narodowo-żydowskie. Szerokie masy robotników żydowskich, większa część inteligencyi żydowskiej, młodzież akademicka, przeważająca większość zawodów mieszczańskich, rękodzielniczych i rolniczych, z małym wyjątkiem całkiem nikłej warstewki wyższych warstw, wszystkie one są narodowo-żydowskie. Nawet przeważająca większość żydostwa konserwatywnego jest żydowsko-narodowa, lecz nie śmie ona w Galicyi jawnie dać wyraz swoim poglądom i przekonaniom, gdyż byłaby inaczej uważaną za wroga kraju i gdyż ulega licznym gwałtom i represyom. Jako reprezentant żydostwa narodowego, jako Żyd i obywatel austryacki stanowczo zastrzegam się i zakładam uroczysty protest przeciwko jednostronnemu poinformowaniu Jego Cesarskiej Mości w sprawie kwestyi żydowskiej. Żydzi nie dopuszczą do zdegradowania ich do grupy wyznaniowej. Są jednym narodem, jedną narodowością i reklamują dla siebie wraz z innymi narodami prawo stanowienia o sobie. Jego Cesarska Mość pragnie odpowiednio do faktów i prawdziwego stanu rzeczy informacyi o stanie kwestyi żydowskiej, pochodzących od powołanych i wybranych zastępców narodu żydowskiego, a to się dotychczas nie stało.

Z państwa polskiego.

— Doniosłe zmiany w okupacyi niemieckiej. »Wiek Nowy« donosi z Warszawy: Od dwóch dni utrzymuje się tu uporczwie pogłoska, że generał-gubernator Beseler ma w najbliższych dniach ustąpić. Pogłoskę tę łączą z zapowiedzią zmiany kursu niemieckiego w okupacyi. Były inspektor byłej »Pol. Wehrmacht«, generał Barth, opuścił Warszawę i wyjechał do Niemiec.

— Przekazanie administracyi na okupacyi niemieckiej. Warszawa. Przedstawiciele władz okupacyjnych niemieckich zawiadomili na razie ustnie rząd polski, iż przekazanie administracyi na okupacyi niemieckiej nastąpi w ten sam sposób, co na okupacyi austro-węgierskiej.

— Komisye Ziemskie Okręgowe. »Monitor Polski« ogłasza postanowienie Rady ministrów Królestwa Polskiego, w którem ustanawia się Komisye Ziemskie Okręgowe w Warszawie, Łomży, Łodzi, Kielcach i Lublinie.

— Lednicki postanowił wnieść dymisyę. Przedstawiciel Rady Regencyjnej w Moskwie p. Lednicki postanowił złożyć dotychczasowo zajmywane stanowisko. W ostatnich dniach bawi on czasowo w Warszawie, poczem wróci do Moskwy dla zlikwidowania spraw.

— Ludowcy nie wstąpią do gabinetu. Kraków. Sekretaryat klubu posłów ludowych donosi: Klub posłów parlamentarnych Polskiego Stronnictwa Ludowego na posiedzeniu z dnia 24. b. m. w Krakowie uchwalił jednomyślnie, że Polskie Stronnictwo Ludowe nie weźmie udziału w tworzącym się w Warszawie gabinecie ministrów.

— Drugi pułk piechoty na Chełmszczyznę. Lwowski »Wiek Nowy« donosi z Warszawy: Wobec krążących pogłosek o mobilizowaniu dwóch dywizyj ukraińskich w kierunku na Chełmszczyznę obiega w kołach wojskowych pogłoska, że w najbliższym czasie 2-gi pułk piechoty wojsk polskich z podpułkownikiem Zarzyckim na czele odejdzie na Chełmszczyznę.

— Zamach na komisarza policyi w Lublinie. Z Lublina donoszą: We wtorek wieczorem około godz. 7. dokonano zamachu na życie urzędnika policyi, komisarza Terleckiego. W chwili gdy Terlecki idąc po wyjściu z biura na spacer z żoną, znajdował się około Saskiego ogrodu, zastąpiło mu drogę trzech nieznanych osobników, którzy bez słowa skierowali weń rewolwery i oddali 3 strzały. Terlecki, zbroczony krwią, padł na ziemię raniony w głowę, brzuch i łopatkę. Stan jego jest bardzo ciężki; przewieziony do szpitala garnizonowego walczy ze śmiercią.

— Sądy doraźne w okupacyi austryackiej. Na skutek ostatnich wypadków ogłosiła komenda lubelska dzisiaj następujące rozporządzenie:

»Wobec pogorszenia się stosunków bezpieczeństwa i wobec rabunkowych napadów uzbrojonych bandytów organy bezpieczeństwa mają natychmiast bezwzględnie robić użytek z broni palnej przeciw podejrzanym osobom, co do których zachodzi uzasadnione przypuszczenie, że broń posiadają, a to w wypadku jeżeli osoby te na wezwanie »ręce do góry« rozkazowi temu nie uczynią zadość«.

Jak słychać, mają oprócz tego w całej okupacyi austryackiej w najbliższych dniach być ogłoszone sądy doraźne.

Z SALI KONCERTOWEJ.

Z ramienia krakowskiego Towarzystwu muzycznego urządzony koncert prof. Seweryna Eisenbergera zacieśnił jeszcze węzły sympatyi i uznanie, jakie dotychczas miała publiczność tutejsza dla sztuki Eisenbergera, a program świetnie wybrany i dobrany do charakteru indywidualności Eisenbergera dał nam jego sylwetkę artystyczną jeszcze wyraziściej. Gdybyśmy artystów-interpretatorów na dwa zasadnicze typy podzielili — subjektywistów i objektywistów, musimy p. Eisenbergera do rzędu tych drugich zaliczyć. Dbałość o czystość stylu i wyczucie intencyi kompozytora — przedewszystkiem, są wykładnikiem stosunku tego pianisty do sztuki. Jego gra jest jedną z tych, co nie porywają wprawdzie w zawrotne i zgiełkliwe entuzyazmy — ale słucha się go spokojnie, a wysłuchawszy wychodzi z sali z uczuciem przeżycia platońskiej uczty czystej i prawdziwej muzyki. Luminarze świata muzycznego podbijają siłą i oryginalnością ekspresyi, ale i u największych gwiazd nie spotyka się często takiej techniki akordowej i tak subtelnego dynamicznego frazowania. Szczególnie to ostatnie wziął p. Eisenberger na swoją własność i uczynił zeń walor estetyczny specyalnego rodzaju. Piękno jego crescend i diminuendów dochodzi do nuansów uchwytnych tylko dla ucha a nie dla określeń i definicyi. Z całem uznaniem musimy też podnieść, że prof. Eisenberger nie szuka programów bijących na efekt, ale kieruje się tylko rzeczywistą ich wartością. Z wymienionej na czoło programu sonaty Webera As-dur wydobył Eisenberger nawet mimo banalności motywów serdecznie ujmującą prostotę w andante a ulatującą lekkość w »menuetto«. Bardzo wymowne przemówiły do nas pieśni bez słów Mendelsohna i chochlikowatość scherza. Brahms jest zawsze atrakcyjnym punktem wieczorów artysty. W rapsodyach płynęła mimo kolosalnych trudności technicznych i rytmicznych melodya ludowa z całą naturalnością a w ciężkich rytmach brzmiał uroczysty epos bohaterski. Z karnawału Schumanna najpiękniej brzmiała »reconnaissance« powiewnie — jak podmuch przez klawisze. Na prośby grał p. Eisenberger nadprogramowo »barkarollę« Rubinsteina, w przedziwnie nastrojowem i szlachetnem ujęciu.

F. S.

Nadesłane.

Za rubrykę tą redakcya nie odpowiada.

Walne zgromadzenie Związku gosp.

Związek gospodarczy Stow. zar. z ogr. por. w Krakowie zawiadamia niniejszem członków, że zapowiedziane na dzień 3. listopada b. r.

Walne zgromadzenie

z porządkiem dziennym jak w ogłoszeniu, nie odbędzie się w sali »Freblówki« przy ul. Dietlowskiej l. 45, tylko w sali Teatru żydowskiego ul. Bocheńska l. 5 o godz. 11 względnie 12 w południe.

Dyrekcya: Emil Haller, Dawid Margulies.

Wielka kradzież

U jubilera M. Chaskla Spiry skradziono dnia 8. b. m. zegarków blizko 150 nowych i starych reparacyjnych około 100, ponadto dużo rzeczy ze złota, srebra, double i niklu wartości wszystkiego około 40.000 koron. W razie, gdy kto zechce sprzedawać, prosi się o zameldowanie w żandarmeryi. Premia za wykrycie sprawców wynosi 500 koron.

Gratulacye.

Z okazyi zaręczyn mojej kuzynki p.

Gusty Reich

z p.

Chaimem Dominitzem

składam serdeczne życzenia.

Adolf Wasserthell

Wadowice, w październiku 1918.

Od wydawnictwa.

W ostatnich czasach zmuszone były wszystkie wydawnictwa austryackie i galicyjskie, a tem samem i krakowskie, podnieść znacznie cenę abonamentu z powodu bardzo znacznego podrożenia papieru, druku i wszystkich sił pomocniczych.

Jakkolwiek mieliśmy zamiar dopiero w późniejszym terminie podwyższyć prenumeratę, to jednak stosunki zmuszają nas do tego już w chwili obecnej.

Spodziewamy się, że nasi czytelnicy i abonenci wezmą chętnie na siebie to dla nas tak konieczne, a dla nich nie tak dotkliwe podwyższenie ceny i przez to umożliwią nam wzmocnienie naszego pisma.

Prenumerata »Nowego Dziennika« wynosić będzie od 1. listopada b. r.

w Krakowie:

miesięcznie 6.50 K, z odnoszeniem do domu 8 K
kwartalnie 19.50 K, » » » » 24 K
półrocznie 39.— K, » » » » 48 K

w Austro-Węgrzech, Król. Polskiem i w Niemczech:

miesięcznie 7 K
kwartalnie 20 K
półrocznie 40 K

Numer pojedynczy w Krakowie i na prowincyi: 30 hal.

Epidemia hiszpanki w Krakowie.

W dniu 23. b. m. we środę odbyło się posiedzenie miejskiej Komisyi sanitarnej pod przewodnictwem prezydenta m. Federowicza. Tematem rozpraw była obecna epidemia influenzy (hiszpanki). W posiedzeniu wzięli udział prócz zwyczajnych członków Komisyi sanitarnej jeszcze zaproszeni prymaryusze i kierownicy szpitali miejscowych.

Fizyk miejski Doc. dr. Janiszewski przedstawił rzeczywisty przebieg epidemii w Krakowie. Jedynie pewnych dat dostarczyć może statystyka śmiertelności. Zliczano co tydzień wszystkie przypadki śmierci z powodu influenzy i zapalenie płuc razem. Otóż w pierwszym tygodniu epidemii było ich 3, w drugim 49, w trzecim 55, w czwartym 98, w piątym 87 i w ostatnim od 13. do 19. b. m. 88. Ostatnia epidemia influenzy w roku 1890 trwała we Lwowie od 14. stycznia do 30. marca. Największa śmiertelność jest pomiędzy małemi dziećmi do 4 roku życia, a następnie u dorosłych w wieku od 20 do 30 lat. Od początku epidemii uderzająco małą jest śmiertelność pomiędzy dziećmi szkolnemi, pomimo bardzo licznych ich zachorowań. Najwięcej przypadków śmierci zdarzyło się na Kazimierzu, głównie pomiędzy ludnością chrześcijańską, następnie w Podgórzu, Śródmieściu, na Kleparzu i na Wesołej, najmniej w Łobzowie i Czarnej Wsi. Epidemia szerzy się w Krakowie podobnie jak w całej Europie groźnie. Z powodu kolosalnej ilości zachorowań zabrała już wiele ofiar w życiu ludzkiem. Procent jednak śmiertelności jest mały. Wobec nadzwyczajnie szybkiego szerzenia się zarazy, wielkiej wrażliwości, jaką co do niej okazuje większość ludzi, kolosalnej ilości ognisk w mieście i okolicy, nadzwyczajnie małej śmiertelności wśród dzieci szkolnych, braku należytej opieki nad ubogiemi dziećmi poza szkołą i wobec braku widocznych korzyści, jakie zamykanie szkół w innych miastach przyniosło, Magistrat dotąd szkół nie zamknął. Zamykał jedynie pojedyncze klasy, poddając izby szkolne gruntownemu oczyszczeniu. Obecnie 60 proc. uczniów szkół średnich, a przeszło 80 proc. dzieci szkół ludowych przebyło influenzę. Doświadczenie miejscowe innych miast oraz opisy epidemii z 1889/1890 pouczają, że zwalczanie tej zarazy jest bardzo trudne, i że więcej wskórać tu można przez stosowanie indywidualne pewnych środków ostrożności, niż przez ogólne zarządzania władz. Obok ciągłej kontroli absencyi, zachorowań i śmiertelności dzieci szkolnych, badań bakteryologicznych w szkołach, przeprowadzano desynfekcye mieszkań i rzeczy po zmarłych na influenzę, zwrócono uwagę na czystość i porządek w kościołach, żłóbkach, ochronkach kinach, teatrach, restauracyach, wozach tramwajowych i t. d. Odpowiednich pod tym względem zarządzeń dopilnowują pp. lekarze okręgowi miejscy. Wydano odpowiednie pouczenie dla ludności. Na poprzedniem posiedzeniu w dniu 27. września b. r. poświęconem również epidemii hiszpanki domagał się miejski Urząd Zdrowia gruntownej asanacyi miasta i usunięcia najbardziej rażących zaniedbań pod tym względem. Fizyk miejski zakończył wnioskami o otwarcie szpitala dla chorych na influenzę niemających należytej opieki w domu, o zażądanie od wojskowości oddania do użytku Towarzystwu ratunkowemu oraz miejskiemu Urzędowi Zdrowia wozów automobilowych, o domaganie się od wojska, by wobec panującej epidemii nie zabierało miastu lekarzy, sanitaryuszy i desynfekcyonaryuszy, w końcu o energiczne zarządzenie w celu dostarczenia miastu środków lekarskich. W dyskusyi nad sprawozdaniem fizyka miejskiego zabierał głos prawie wszyscy obecni. Wszyscy mówcy wyrazili zdanie, że zamykanie szkół jest bezcelowe i nieracyonalne. Wobec skonstatowanego niepcrządku i brudów w wielu bardzo szkołach, uznano za wskazane rozpuszczenie szkół na czas potrzebny do dokładnego oczyszczenia i wymycia budynków szkolnych i następnie stałe utrzymywanie izb szkolnych w porządku. Zwrócono uwagę na konieczność przestrzegania czystości i porządku w mieście. Podnoszono opłakane stosunki panujące w krajowym szpitalu św. Łazarza z powodu braku miejsc, jak i lekarzy. Uznano konieczność otwarcia szpitala dla chorych na influenzę a obok tego opróżnienia przez wojsko szpitala Bonifratrów i Izraelickiego, a także wypuszczenie z wojska odpowiedniej ilości lekarzy. Akcentowano złośliwość obecnej epidemii w przypadkach powikłanych zapaleniem płuc. Żądano, aby apteki były otwarte przynajmniej do godziny 9-tej wieczór. Zaproponowano zwrócenie się do konsystorza o odpowiednie pouczenie z ambon, aby ludzie z mieszkań, gdzie są przypadki choroby zaraźliwej, osoby po świeżo przebytej chorobie i chorzy nie uczęszczali do kościoła. Ze strony Rady szkolnej okręgowej zaproponowano zamknięcie szkół na 2 tygodnie, a to ze względów administracyjnych, aby je można było zaopatrzyć w węgiel.

Prezydyum miasta, dziękując za łaskawy udział w zebraniu, obiecało wedle możności skorzystać z cennych uwag wyrażonych przez uczestników posiedzenia.

KRONIKA.

Kraków, 26. października.

Samopomoc aprowizacyjna. Na przedwczorajszem posiedzeniu miejskiej Rady gospodarczej, z udziałem posłów krakowskich i delegatów Tow. rolniczych, uchwalono konieczność przebudowy dotychczasowych urzędów aprowizacyjnych (Kraj. Urzędu gospodarczego i filii Zakładu obrotu zbożem), które przestały funkcyonować, jako instytucya państwowych władz centralnych, a stać się muszą instytucyami wyłącznie krajowemi i wejść pod ścisłą kontrolę społeczeństwa. Wszystkie zawarte kontrakty dostaw poza kraj muszą być uniemożliwione. Wywóz może się odbywać jedynie za zezwoleniem mającej powstać instytucyi, po pokryciu zapotrzebowania kraju, drogą handlu wymiennego. Żądania tego rodzaju będą wniesione w formie kategorycznej na sobotniem posiedzeniu Rady kraj. gospod.

Przedstawiciele producentów oświadczyli, że producenci spełnią społeczny i narodowy obowiązek oddania całej produkcyi rolnej miastom i organizacyom.

— **Zniesienie kordonu granicznego.** Jak nas z miarodajnej strony informują, został kordon na granicy Galicyi i Królestwa zniesiony. Spodziewać się należy, że aprowizacya Krakowa odtąd przez rozwinięcie się normalnego obrotu zbożem między Królestwem a Galicyą — znacznie się polepszy.

— **»Polska Komisya likwidacyjna.«** W poniedziałek 28. bm. o godz. 11 rano odbędzie się w sali konferencyjnej magistratu krakowskiego posiedzenie wszystkich polskich posłów parlamentarnych, na którem wybraną zostanie »Polska Komisya likwidacyjna«, która ma objąć całokształt wszystkich spraw naszego kraju, z wyjątkiem kierownictwa narodowego.

— **O Walne zgromadzenie Związku gospodarczego.** Dyrekcya Związku gospodarczego zdecydowała się wreszcie pod naporem opinii publicznej i stanowiska »Nowego Dziennika« urządzić Walne zgromadzenie we większej sali, umożliwiającej większości członków współudział, równocześnie jednak postarała się dyrekcya w inny sposób o to, aby członkowie nie przybyli, trwając przy postanowieniu urządzenia zgromadzenia przedpołudniem. Członkowie Związku protestują przeciw tej próbie urządzenia poufnego konwentyklu i żądają ponownie jaknajbardziej kategorycznie urządzenia zgromadzenia popołudniu lub wieczorem.

Przedpołudniem bowiem zajęcia gospodarskie i inne tak bardzo absorbują członkinie i członków, że przyjść na zebranie stanowczo nie będą mogli. Wiedziała o tem dyrekcya, postanawiając odbyć zgromadzenie bez względu na komplet o godzinie 12. i zdając sobie sprawę, że obiadowa pora wypłoszy ostatecznie uczestników, zanim rozwinie się normalna dyskusya nad działalnością Związku.

Członkowie mają prawo się domagać, aby pierwszo od czterech lat walne zgromadzenie odbyło się wśród warunków, umożliwiających im krytykę i wyczerpujące omówienie stosunków, panujących w Związku. Cztery lata despotycznych rządów, rozliczne błędy gospodarcze i techniczno-administracyjne strąciły instytucyę ekonomicznej samopomocy na dno rozkładu.

Członkowie zwracają się za naszem pośrednictwem do posła Dra Grossa, z usilną prośbą, aby postarał się o urządzenie zgromadzenia w porze popołudniowej lub wieczornej, oświadczając, że nie przychylenie się do tego słusznego żądania uważają za próbę utrwalenia samozwańczych, nieodpowiedzialnych i szkodliwych dla ogółu członków — rządów. O ile sala teatru żyd. popołudniu nie jest wolna (co ma być rzekomo powodem urządzenia zebrania — rano) stoi do dyspozycyi sala stow. podróżujących kupców, Dietla 31, albo »Stow. kupców«, Grodzka 43. Zaznaczyć jeszcze należy, że niewidoczne maleńkie kartki na drzwiach lokalu Związku głoszą, że prawo wstępu mają tylko osoby, zaopatrzone w legitymacye Związku.

— **Jatki miejskie nie przyjmują bonów.** Ponieważ rząd nie nadesłał dotąd funduszów przeznaczonych na akcyę bonową za miesiąc październik b. r., jatki miejskie od soboty dnia 26. bm. nie będą przyjmowały bonów na częściowe pokrycie ceny kupna mięsa.

— **O reklamacyę rzemieślników.** Magistrat wzywa przedsiębiorców budowlanych, aby, wobec zgody wojskowości na poparcie usiłowań gminy w kierunku budowy tanich mieszkań, wnieśli do wydziału V a magistratu umotywowane podania o zwolnienie z wojska swych funkcyonaryuszy.

— **10. p. p. przychodzi do Krakowa.** Jak się dowiadujemy, ma w najkrótszym czasie przybyć do Krakowa na skutek rozporządzenia ministerstwa wojny kompania uzupełniająca sił pomocniczych 10. p. p. Kompania ta liczy 5000 robotników, 300 do 400 sił kancelaryjnych, 150 »jednorocznych«, oraz większą ilość oficerów, którzy wraz z rodzinami przybędą do Krakowa. Wobec katastrofalnego braku mieszkań w Krakowie uchwalono na ostatniej ankiecie postarać się, by do Krakowa nie przybywały nowe formacye wojskowe, co odpowiednie władze przyrzekły poprzeć. Wbrew życzliwemu stanowisku komendy wojskowej — potęgują władze wojskowe nadal katastrofę mieszkaniową, sprowadzając do Krakowa nowe formacye wojskowe. Magistrat winien poczynić najenergiczniejsze starania u kraj. komendy wojskowej o zaniechanie zamiaru ulokowania tej kompanii w Krakowie.

— **Protest uniwersytetu.** Z powodu rozpisania przez Wydział krajowy konkursu na posadę dyrektora zakładu dla umysłowo chorych w Kozłówce dla lekarzy z dyplomem jednego z uniwersytetów austro-węgierskich, Wydział lekarski Uniwersytetu Jagiell. zgłosił protest, żądając wstrzymania

obsadzenia tej posady aż do czasu przejęcia przez rząd polski urządzeń sanitarnych lub ogłoszenia ponownego konkursu dla wszystkich lekarzy polskich bez różnicy wyznania, na której dyplom lekarski otrzymali.

— »Przedświt-Haszachar«, akad. związek młodzieży nar.-żyd. U. J. rozpoczyna tegoroczną pracę zebraniem inauguracyjnem, które się odbędzie w niedzielę dnia 27. bm. o godz. 6-tej wieczorem w lokalu własnym przy ul. Zielonej l. 15. Referować będzie senior Związku tow. Dr. Szymon Feldblum na temat: »Obecny stan Żydostwa a obowiązki żyd. młodzieży akad. Zebranie zakończy swobodna, towarzyska zabawa. Wstęp dla członków i gości wprowadzonych przez członków.

Równocześnie związek ten donosi, iż codziennie od godz. 7—9 wiecz. otwartą jest w lokalu związku czytelnia dla członków. Dyżury członków Wydziału codziennie od 7—9 wiecz. Listy i pisma wszelkie należy posyłać na ręce sekretarza kol. M. Liebeskindówncj, stud. phil. Kraków, Kołlątaj 3/I.

— Gilda Buccarini, śpiewaczka o fenomenalnym głosie koloraturowym rozporządzająca wyjątkową skalą głosu, bo obejmującą trzy oktawy wystąpi w niedzielę dnia 27. b. m. w sali »Sokoła« Koncert rozpocznie się punktualnie o godz. 8-mej wieczór.

— Wanda Landowska wystąpi w koncercie w niedzielę dnia 3. listopada b. r., w sali »Sokoła«. Bilety do nabycia w księgarni Fr. Eberta, hotel Saski.

Repertuar teatru miej. im. J. Słowackiego.

Sobota, 26. bm.: Nowość: »Urwis«, krotochwila w 4 aktach B. Katerwy.

Niedziela, 26. bm.: popoł.: »Przyjaciele« Al. hr. Fredry; wieczorem: »Urwis« B. Katerwy.

Repertuar miejskiego Teatru powszechnego.

Sobota, 25. bm. popoł.: »Krakowiacy i górale«, wieczorem: »Piękna żonka«.

Niedziela, 27. bm.: popoł.: »Dom otwarty«, wieczorem: »Piękna żonka«.

Sprawozdania giełdowe zob. str. 2.

PIERWSZA

FABRYKA WĘDLIN

KOSZERNYCH

A. S. SPIRY

KRAKÓW UL. KRAKOWSKA 5.

poleca przedwojennej jakości kiełbasę: salami delicą, węgierską, paryską, weroneską, pasztetową i t. d.; szynkę: wołową, cielęcą i westfalską; mostek wołowy i ozor wędzony po przystępnych cenach, hurtownie i częściowo.

Proszę panią,

której dałam paczkę z towarami do przytrzymania przy wsiadaniu do tramwaju na ulicy Stradom, dnia 24. b. m. o godz. 7½ rano, by zechciała ją łaskawie za dobrém wynagrodzeniem zwrócić do firmy Stern i Dränger, Kraków, ul. Rabina Meiselsa 32.

Biurowe zajęcie.

Młody człowiek, Żyd, wolny od wojska, ze znajomością języka niemieckiego, polskiego i ukraińskiego, buchalteryi, korespondencyi oraz pisania na maszynie, poszukuje zajęcia na godziny przedpołudniowe od 8—1.

Zgłoszenia pod »Sekretarz« przyjmuje Admin. »Now. Dziennika«. 231

Niniejszem mam zaszczyt zawiadomić P. T. Abonentów i kupców, że jest do nabycia

Kalendarz Józka Ciuchraja

na rok 1919 bogato ilustrowany i pełen humoru. Cena z przesyłką 2.50 K. Również są do nabycia inne kalendarze za zaliczką.

Z poważaniem

Księgarnia Polska Nachmana Adlera, Bukowsko, Galicya 228

Z okazyi zaręczyn siostry naszej p. Sali Woli z Chrzanowa z p. Chielem Sachorem z Przemyśla gratuluje rodzeństwo.

Chrzanów, w październiku 1918.

Młoda

Inteligentna panna

izr., poszukuje posady wychowawczyni lub towarzyszki do starszej osoby na pół dnia. Zgłoszenia do Adm. »N. Dz.« pod »Towarzyszka«. 215

Słuchacz II. roku praw

poszukuje lekcyi z zakresu szkół gimn. ewentualnie posadę biurową.

Zgłoszenia do Adm. »Now. Dz.« pod »Słuchacz praw«. 216

Jedyny dziennik żydowski w Galicyi

TAGBLAT

Redakcya i administracya we LWOWIE, ul. Lindego 7. Cena abonamentu: miesięczn. 4 K. kwart. 11 K, półr. 29 K. roczn. 40 K. Cena numeru 16 h. podwójn. 20 h

Buchalter

z długoletnią praktyką bankową poszukuje posady. Łask. koresp. pod Krakus 1919 do Adm. »Now. Dz.« 230

Kuchnia woj. żyd. w Chrzanowie poszukuje zdolnej i uczciwej żyd.

kucharki

bezdzietnej. Zgłoszenia należy adresować R. Riesserowa, żona lekarza. Chrzanów.

Z okazyi zaręczyn kuzyna naszego Bernarda Bittersfelda z p. Helą Lenkowicz gratulują serdecznie

Scharfówne z Wieliczki.

Lepsza, pobożna rodzina izr. pragnie przyjąć

dziecko

zupełnie osierocone, od lat 10 do 12 za własne. Zgłoszenia T. Gast, Kraków, ul. Jakóba 8. 224

Rzemyki do bucików

prawdziwe skórzane, długie na 1 metr, 100 sztuk 60 K. — Tasiemki do bucików zwykłe 144 sztuk 24 K posyła Ad. Weber w Budziejowicach, Czechy, skrytka pocztowa 64/a.

„Der Sozialdemokrat"

Rok XIV. Organ żydowskiej Partyi Socyalno-demokratycznej Galicyi i Bukowiny wychodzi w Krakowie 1. i 15. każdego miesiąca.

Prenumerata kwartalna 3 K. Numer pojedynczy 50 hal. Do nabycia we wszystkich trafikach.

Adres Redakcyi i Administracyi: Kraków, XXII., ul. Kalwaryjska 29.

Handel herbaty Ceylon

Cukierków i spirytusu Birnbauma, ul. Dietla 64, znowu stale otwarty. 208

Złoto, srebro i brylanty

monety złote i wszelkie stare kosztowności kupuje i płaci najwyższe ceny

Emil Goldwasser, Kraków, Grodzka 25.

Komitet żydowskiej biblioteki i czytelni »Geniza« w Starym Sączu życzy z okazyi zaręczyn swego członka p. Ephraima Kolbanera z panną Helą Spira z Jasła serdeczne

»Mazel-Tow.«

Karlsbadzki skład

porcelany, szkła i lamp

pod firmą

Herman Statter

w Tarnowie

przeniesiony został

:: do nowego lokalu ::

przy ulicy Krakowskiej l. 2 (obok Gafoty)

Pracownia Kuśnierska HOROWITZA

Kraków, ul. Szewska l. 9.

przyjmuje wszelkie reperacye kuśnierskie: futra, peleryny, żakiety i boa i wykonuje jak najstaranniej w najkrótszym czasie, po cenach umiarkowanych. 166

Ważne dla szynkarzy!

Nowo urządzona »Fabryka Miodu« Szymona Hirschberga w Podgórzu, Staromostowa 2 poleca swoje znakomite wyroby we wszelkich gatunkach miodu do picia. Zlecenia z prowincyi i w miejscu uskutecznia się bezzwłocznie. 220

Niniejszem zawiadamiamy Szan. P. T. Publiczność, że pierwszorzędny damski i męski

salon krawiecki

Ch. Ungera i D. Kleinmanna przeniesiony został z Wiednia do Krakowa przy ul. Poselskiej 18, II. p. (realność p. Brummera).

Zlecenia z prowincyi uskuteczna się w przeciągu 48 godzin.

Z poważaniem

Ch. Unger, D. Kleinmann.

Zakład dentystyczno-techniczny

M. Willenza, Rzeszów

ul. Zamkowa l. 4.

Kostyumy

płaszcze, suknie i bluzki poleca i wykonuje także z powierzonych : materyałów :

Leon Braciejowski

Kraków, ul. Grodzka 5-7. Tel. 2274

Młynki ręczne

do mielenia wszelkiego rodzaju zboża dostarcza szybko

A. MAIBRUCH, Kraków ul. Meiselsa l. 32. Żądajcie bezpłatnie cennika 155

Czy znasz Esperanto?

Serwetki

papierowe, woreczki papierowe, sznury papierowe. Max Lanzer, Ołomuniec.

„LUX"

KRAKÓW, pl. Dominikański l. 2. (róg Stolarskiej) Tel. 2334

Skład przyborów do światła elektr. dzwonków elektrycznych.

Płacę

za stare lub połamane płyty gramofonowe czyli patefonowe 5 K za kg. ewent. wymieniam za 7 szt. starych jedną nową płytę według wyboru. Leopold HUTTRER, Kraków, ul. Grodzka l. 43.

Hurtowna sprzedaż

wszelkich artykułów kosmetycznych jako też przyborów fryzyerskich, oraz towarów galanteryjnych. Obfity skład w kozikach.

BENNO URBACH

KRAKÓW, Krakowska 26.

Zlecenia z prowincyi uskutecznia się odwrotną pocztą. 159

:JERRY: S-KA

Z OGR. ODP.

KRAKÓW, FLORYAŃSKA 28
LWÓW, SYKSTUSKA 2

posiada na składzie w wielkim wyborze kompletne amerykańskie

URZĄDZENIA BIUROWE I GABINETÓW MĘSKICH,

stylowe

GARNITURY KLUBOWE

skórzane, pluszowe, gobelinowe, sukienne; komplet. stylowe SYPIALNIE I JADALNIE;

większa ilość łóżek wraz z materacami i szafkami nocnemi, nadających się do urządzenia pensyonatów, hotelów, burs etc.

Zakupno

i sprzedaż kopalń, terenów i brutto udziałów naftowych załatwia najkorzystniej

237 Adolf Feit, Lwów, Gródecka 39.

Ważne dla kupców!

Perfumy różnego rodzaju, wody kolońskie, Pudry, kremy i wszelkie przybory kosmetyczne. Farby do materyi „Palatyn" znane z dobroci. Farbki do bielizny i. t. d. poleca w wielkim wyborze Dom handlowy

J. Leserkiewicz, Kraków, Zielone 3.

Sprzedaż tylko hurtowna.

Nagrobki i schody

z kamienia sztucznego, trwałe i wytrzymałe jak prawdziwy granit, poleca Krajowa fabryka sztucznych kamieni Maurycego Guttera w Krakowie, ul. Bernardyńska l. 10, telefon 3493. 143

Biuro spedycyjne

ADOLFA STERNA

w Krakowie, ul. św. Marka 20, Nr. Tel. 2560

uskutecznia wszelkie wysyłki w kraju i za granicą.

Kurs listowny

języka światowego Esperanto

rozpoczynam z dniem 1. listopada. Kurs potrwa 10 tygodni.

Pierwszy list otrzymuje się po nadesłaniu opłaty w kwocie 30 K (dla P. T. nauczycieli 25 K) za całość. Z końcem kursu rozdaję 5 nagród za najlepsze wypracowania.

Polski lub niemiecki język wykładowy. Leopold Dreher, Kraków, 5. Listopada 37.

Oleje

mineralne i cylindrowe, smar do wozów, smar Tovopta żółty, wazelinę aptеczną i t. p.

w najlepszych gatunkach dostarcza

RYMPEL i Ska., Kraków. Gertrudy 14.

Redaktor odpowiedzialny: Dr. Wilhelm Berkelhammer. — Drukarnia: »Austryacki nakład gazet« pod zarządem J. Stolleна w Prewozie.